

КОНЦЕПЦІЯ

ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ

**керівних принципів ОЕСР
щодо корпоративного врядування
в українське законодавство у сфері
управління юридичними особами
комунальної власності**



Концепція імплементації керівних принципів ОЕСР щодо корпоративного врядування в українське законодавство у сфері управління юридичними особами комунальної власності

В Україні у 2024 році розпочалося активне впровадження керівних принципів ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку) в управління державними підприємствами, як наслідок - ухвалення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління».

Також, після прийняття Закону України "Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб", яким фактично скасовується Господарський кодекс України, громади отримали мандат на корпоратизацію комунальних підприємств та створення непідприємницьких товариств (комунальних некомерційних товариств) і господарських товариств. Водночас, було обмежено право громад на створення

нових комунальних унітарних підприємств (комунальні комерційні та комунальні некомерційні підприємства), але залишилось право на продовження здійснення управління такими підприємствами або на їх реорганізацію в акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю або непідприємницькі товариства, з часткою 100% громади у статутному капіталі.

Проте, аналіз законодавства виявив необхідність поширення керівних принципів ОЕСР щодо корпоративного врядування на юридичні особи комунальної власності (комунальні підприємства та непідприємницькі товариства) з урахуванням положень політики державної власності та їх адаптації до управління юридичними особами комунальної власності. До того ж, основним принципом ОЕСР є те, що суб'єкти, відповідальні за виконання функції власника підприємств, що належать субнаціональним рівням влади, повинні прагнути виконувати якнайбільше рекомендацій, які містяться в Керівних принципах, наскільки це можна застосувати, у тому числі щодо сумлінної конкуренції на ринку.

В таблиці нижче наведено основні вимоги ОЕСР, їх застосування в регулюванні сфери управління комунального підприємства і непідприємницького товариства, стан виконання норм та пропозиції щодо їх вдосконалення шляхом розробки окремого Законопроекту щодо впровадження елементів корпоративного врядування у комунальному секторі.

Даний документ підготовлений експертами Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу (EUACI) в Україні та EU-LEAP. Думки, висновки чи рекомендації належать авторам або упорядникам публікації і не обов'язково відображають позиції EUACI в Україні, Європейського Союзу або Міністерства закордонних справ Данії.

Керівні принципи ОЕСР	Відповідність законодавства України керівним принципам ОЕСР в сфері управління юридичними особами комунальної власності	Стан виконання
I. Підстави володіння державною власністю Кінцевою метою державного володіння підприємствами має бути ефективна та стійка максимізація їхньої довгострокової вартості для суспільства. Уряд має розробити майнову політику, яка повинна, зокрема, визначати загальні обґрунтування та цілі володіння державним майном, роль держави та інших акціонерів в управлінні держпідприємствами. Майнова політика повинна регулюватися відповідними процедурами підзвітності, регулярно переглядатися Урядом, який надаватиме оцінку її реалізації. Державі слід визначити підстави для володіння окремими підприємствами з державною участю та періодично їх переглядати. Підстави володіння майном та будь-які цілі державної політики, які мають бути досягнуті окремими підприємствами з державною участю або групами підприємств з державною участю, мають бути чітко пов'язані з їх основними видами господарської діяльності, санкціоновані відповідними державними органами та публічно розкриті.	Законодавством не встановлено вимог та обов'язку до органів місцевого самоврядування щодо формування політики комунальної власності. Водночас, ЦКУ визначено, що на непідприємницьке товариство, єдиним учасником якого є територіальна громада, поширюються вимоги щодо корпоративного управління, визначені для господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі. Однією з таких вимог для державних підприємств є розроблення КМУ Політики державної власності. Однак, законодавство не визначає чітких вимог, які саме інструменти корпоративного управління слід застосовувати товариствам, що наділяє ОМС дискреційними повноваженнями.	Не виконується з огляду на відсутність такої політики комунальної власності, що спричиняє наступне: 1) наявність близько 14 тисяч комунальних підприємств (13901 станом на 01.01.2025), кількість яких постійно зростає (з 2016 р. к-сть КП збільшилася на 21,53%); 2) більшості КП притаманна від'ємна рентабельність власного капіталу і активів; 3) половина КП (близько 7 тис.) збиткові; 4) більшість КП досі подають на самоліквідацію за рішення власників замість банкрутства та проведення розрахунків з кредиторами; 5) держава дотує комунальні підприємства через місцеві бюджети або інші інструменти; 6) діяльність деяких КП впливає на спотворення конкуренції на ринку.

Пропозиції

Закріпити на законодавчому рівні вимогу до органів місцевого самоврядування розробляти Політику комунальної власності громади – документ, що визначає стратегію розвитку, використання та розпорядження об'єктами права комунальної власності, встановлює принципи, механізми та критерії управління юридичними особами комунальної власності, запроваджує їх сегментацію залежно від функцій та суспільної важливості, обґрунтовує доцільність їх створення, реорганізації чи ліквідації, закріплює вимоги щодо прозорості та розкриття інформації про діяльність суб'єктів господарювання; визначає методи підвищення ефективності використання ресурсів, залучення інвестицій та збереження балансу інтересів громади.

Такий обов'язок має бути реалізований через норму закону, відповідно до якої ОМС (відповідно до окремо визначених критеріїв) мають розробляти для відповідної територіальної громади Політику комунальної власності на базі Політики державної власності, затвердженої КМУ від 29 листопада 2024 р. № 1369 з урахуванням особливостей управління юридичними особами комунальної власності в кожній громаді. Така політика має затверджуватись рішенням сесії ради.

Керівні принципи ОЕСР	Відповідність законодавства України керівним принципам ОЕСР в сфері управління юридичними особами комунальної власності	Стан виконання
II. Держава у ролі власника Держава повинна спростити та стандартизувати організаційно-правові форми ДП, забезпечуючи відповідність загальноприйнятим корпоративним нормам. Держава має надати ДП повну операційну незалежність для досягнення таких очікувань та утримуватись від втручання в їх управління. Наглядові ради ДП повинні залишатися незалежними. Функції організації-власника повинні координуватися призначеним органом, який має чіткі повноваження на загальнодержавній основі. Держава повинна діяти як поінформований та активний власник, реалізуючи права власності відповідно до форми кожного підприємства. Основні функції включають представництво на зборах акціонерів, прозоре висування кандидатів до наглядових рад, моніторинг виконання цілей і фінансових показників, запровадження систем звітності, політики розкриття інформації, співпраці з аудитором та визначення справедливої політики винагороди управлінців.	Функція громади як власника наразі присутня, проте не в розумінні принципів ОЕСР. Конституцією визначається, що громада може створювати, ліквідувати та реорганізовувати комунальні підприємства. Законодавством виокремлено, що громада може створювати господарські товариства (без конкретного визначення які саме) та непідприємницькі товариства, а також управляти діяльністю існуючого комунального унітарного підприємства, проте створення нового КП забороняється. Комунальні підприємства та некомерційні товариства є підзвітними громаді, яка затверджує річні плани підприємства, заслуховує звіти керівників, фінансово забезпечує. Згідно Закону ОМС затверджують на посади керівників юридичних осіб комунальної власності, визначають критерії утворення наглядових рад на підприємствах та аудит фінансової звітності. Політика винагороди керівників та членів наглядових рад на рівні закону відсутня.	Громада використовує функцію власника задля повного контролю над діяльністю КП, оскільки такі підприємства є унітарними, з часткою громади 100% у статутному капіталі. Реформа корпоратизації комунальних підприємств змінила підхід до організаційно-правових форм, які громада має застосовувати до юридичних осіб комунальної власності. Водночас, діяльність КП не припиняється, тож, в такому випадку є ризик, що ОМС не будуть перетворювати КП або створювати нові юридичні особи, а будуть розширювати повноваження або сфери діяльності існуючих КП, оскільки тут у них є повний контроль, без втручання інших учасників (акціонерів). Також варто наголосити, що законом не стандартизовано в яких формах може створювати громада господарське товариство (повне товариство/командитне товариство/АТ / ТОВ), що дає дискрецію для їх повноважень. Призначення керівників КП за частіше відбувається без проведення конкурсів, на основі політичної вмотивованості або особистої вигоди. Деякі громади впровадили конкурси щодо призначення керівників, але вони можуть бути формальними через відсутність чіткої визначених критеріїв для займання такої посади. Утворення наглядових рад є не обов'язковим на КП, що надає ОМС дискреційні повноваження.

Пропозиції

Стандартизувати форми господарських товариств, які громада може створювати: відповідно до нового закону (пзу 6013) та затверджувати, що це може бути лише АТ або ТОВ, або визначати конкретні критерії створення того чи іншого господарського товариства з огляду на цілі підприємства та потреби територіальної громади. Запровадити вимоги до управління та функціонування КП, базуючись на керівних принципах ОЕСР, з метою забезпечення прозорості їх діяльності та стимулювання ОМС до реорганізації таких підприємств для підвищення їх ефективності функціонування.

Встановити обов'язкові процедури для призначення керівників, що включатимуть публічні конкурси, прозорі критерії відбору та вимоги до професійної кваліфікації. Визначити на рівні закону критерії щодо обов'язкового створення наглядових рад на великих підприємствах критичної інфраструктури та критерії для визначення таких підприємств, фінансова звітність яких підлягає аудиту.

Запровадити інститут наглядових рад із більшістю незалежних членів, що мають право здійснювати стратегічний нагляд за діяльністю підприємств. Визначити чіткі вимоги до кандидатів на посади членів наглядових рад.

Визначити, що політика винагороди посадових осіб має бути обов'язково впроваджена в Політиці комунальної власності громади, яка також має містити норми щодо проведення оцінки ефективності керівників та наглядових рад.

Керівні принципи ОЕСР	Відповідність законодавства України керівним принципам ОЕСР в сфері управління юридичними особами комунальної власності	Стан виконання
III. Підприємства державної форми власності в ринкових умовах Відповідно до обґрунтування державної власності, нормативно-правова база стосовно ДП повинна забезпечувати рівні умови та чесну конкуренцію в умовах ринку при здійсненні господарської діяльності підприємствами державної форми власності. ДП, що поєднують господарську діяльність із державними цілями, повинні забезпечувати прозорість своїх витрат і доходів. Якщо ДП використовуються для розподілу заходів підтримки відповідно до цілей їх державної політики, слід подбати про те, щоб : (i) заходи підтримки відповідали чинним правилам конкуренції та торгівлі; (ii) заходи підтримки та механізми їх фінансування були чітко визначені, а інформація про них була розкрита публічно; та (iii) заходи підтримки не завдавали несправедливої шкоди іншим комерційним підприємствам. Держава не повинна звільняти ДП, які здійснюють господарську діяльність, від застосування та дотримання законів, постанов і ринкових механізмів, а також повинна забезпечувати податковий, позиковий та регулятивний нейтралітет для запобігання невиправданій дискримінації між держпідприємствами та їх конкурентами на ринку.	Законодавство передбачає, що ОМС мають погоджувати рішення щодо створення юридичних осіб комунальної власності з Антимонопольним комітетом, якщо їх діяльність може вплинути на конкуренцію на ринку. Регулювання діяльності комунальних підприємств відрізняється від державних підприємств і господарських товариств. Для КП більш звужені вимоги, спрощена організаційна структура управління, менший контроль їх функціонування та звітності. Є норми згідно яких встановлено, що особливості діяльності КП визначаються вимогами до державних комерційних або казенних підприємств, проте не уточнено які саме, що спричиняє дискрецію в управлінні. Водночас, КП можуть отримувати від місцевого та державного бюджетів допомогу у вигляді різних субсидій.	З огляду на контроль КП лише з боку громади та через недостатню визначеність вимог до їх діяльності, КП можуть нехтувати нормами закону, що призводить до: ▶ відсутності належного контролю за діяльністю; ▶ відсутності єдиного публічного реєстру з актуальним списком КП, та їх офіційної звітності; ▶ низької ефективності діяльності: операційна та фінансова ефективність КП значно нижча, ніж у компаній-аналогів з приватного сектору; ▶ збитковості та постійна потреба у фінансуванні; ▶ нецільове використання ресурсів: низка підприємств є "квазі" комунальними та де-факто виконують комерційні функції на неринкових умовах. Згідно з даними АМКУ, в середньому в рік ОМС подають 30 рішень на погодження щодо створення суб'єктів господарювання. Водночас, в середньому в рік АМКУ виявляє 100 КП щодо яких було виявлено вчинення порушення та/або дій, що мали ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Слід зауважити, що в законодавстві особливості діяльності КП визначаються відповідно до вимог, встановлених зокрема для казенних підприємств. Водночас, аналіз показав, що таке посилання в законі є не релевантним. Цікавим є той факт, що станом на 1 січня 2025 року згідно даних Держстату казенних підприємств налічується всього 21, що вказує на непопулярність такої форми підприємств.

Пропозиції

Визначити більш чіткі вимоги до ведення діяльності комунальних підприємств, а також комунальних некомерційних товариств, їх управління та контролю з боку ОМС, а саме:- положення закону, що передбачають регулювання діяльності комунальних підприємств на основі кращих практик, встановлених для державних комерційних або казенних підприємств, необхідно уточнити та визначити особливості згідно з якими збільшиться підзвітність та відповідальність за неподання достовірної інформації.

- врегулювати діяльність комунальних некомерційних товариств, встановивши для них конкретні інструменти корпоративного управління, які обов'язкові для впровадження, з метою зменшення дискреційних повноважень місцевих рад та збільшення ефективності їх функціонування.

Керівні принципи ОЕСР	Відповідність законодавства України керівним принципам ОЕСР в сфері управління юридичними особами комунальної власності	Стан виконання
IV. Дотримання рівності прав акціонерів та інших інвесторів Якщо ДП є публічними або іншим чином включають до складу власників недержавних інвесторів, держава та підприємства повинні визнавати права всіх акціонерів, включаючи міноритарних та іноземних акціонерів, і забезпечувати дотримання рівності прав акціонерів та рівний доступ до корпоративної інформації. Держава повинна докладати зусиль для повного застосування Принципів корпоративного управління G20/ОЕСР, коли вона не є єдиним власником підприємств державної форми власності, та всіх відповідних розділів, коли вона є єдиним власником підприємств державної форми власності.	Більшість комунальних підприємств, створені у формі унітарних, з часткою 100% громади у статутному капіталі. На таких підприємствах застосування інструментів корпоративного управління є не обов'язковим та вибірковим, за рішенням місцевої ради. Законодавство встановлює, що некомерційні товариства мають застосовувати вимоги щодо корпоративного управління, проте конкретних особливостей не визначає. Ті підприємства, які існують у формі господарських товариств з часткою громади у статутному капіталі, керуються законодавством про особливості ведення діяльності акціонерних товариств та товариств з обмеженою відповідальністю.	Утворення наглядових рад на комунальних підприємствах є одним з дієвих інструментів для контролю за діяльністю підприємства та для дотримання рівності прав акціонерів та інших інвесторів. Практика показує, що органами місцевого самоврядування прийнято рішення про формування наглядових рад лише на декількох КП, зокрема у таких містах як Київ, Львів, Миколаїв. Щодо застосування в цілому принципів ОЕСР щодо корпоративного управління - реформа корпоратизації комунальних підприємств тільки імплементується, а господарських товариств з часткою громади і статутному капіталі небагато, слід контролювати створення нових та відслідковувати діяльність існуючих.

Пропозиції

Слід на законодавчому рівні визначити особливості корпоративного управління на комунальних підприємствах та непідприємницьких товариствах та запровадити механізми їх контролю та оцінки імплементації.

Контроль за дотриманням прав всіх акціонерів та інших інвесторів, слід передбачити в документах громади, зокрема в Політиці комунальної власності, в якій передбачити механізми захисту прав акціонерів, порядок доступу до інформації, прозорі процедури ухвалення рішень, детальні зобов'язання щодо регулярного звітування комунальних підприємств, а також відповідальність посадових осіб за порушення цих прав.

Керівні принципи ОЕСР	Відповідність законодавства України керівним принципам ОЕСР в сфері управління юридичними особами комунальної власності	Стан виконання
V. Розкриття інформації, прозорість та підзвітність Держпідприємства повинні звітувати про свою діяльність, надаючи інформацію фінансового і нефінансового характеру за міжнародними стандартами. Ця інформація включає цілі підприємства, фінансові та операційні результати, структуру власності та управління, винагороди наглядової ради та керівників, процес відбору членів наглядової ради, її склад, ризики, державну фінансову підтримку, матеріальні трансакції з державою та інші аспекти. ДП повинні мати системи управління ризиками для їх виявлення, контролю та звітності, включаючи внутрішній контроль, етику та комплаєнс. Має бути створена служба внутрішнього аудиту з необхідною автономією та професіоналізмом, підзвітна наглядовій раді та комітету з питань аудиту. Щорічний зовнішній аудит має проводити незалежний аудитор, щоб забезпечити точність фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами. Організація-власник повинна публікувати щорічний звіт про держпідприємства, який має бути прозорим, достовірним і доступним для громадськості.	Законодавство встановлює, що КП мають оприлюднювати інформацію про свою діяльність, крім випадків, установлених законом, шляхом розміщення її на своїй веб-сторінці або уповноваженого органу. Обов'язковому оприлюдненню підлягає інформація про цілі діяльності, фінзвітність та її аудит, статут, дані про посадових осіб, порядок їх винагороди, відомості про укладені договори, а також про операції та зобов'язання КП. Зобов'язання щодо міжнародних стандартів звітування діють лише для КП, які визначені як підприємства, які становлять суспільний інтерес (великі підприємства та природні монополісти). Аудит фінансової звітності комунальних підприємств не обов'язковий, критерії відбору підприємств для здійснення аудиту встановлюються за рішенням місцевої ради. Водночас, законодавством передбачено, що КП зобов'язані організовувати внутрішній контроль та аудит, засади якого встановлює Кабінет Міністрів України. Постановою КМУ від 12 грудня 2018 р. № 1062 затверджено основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів. Проте, окремих повноважень місцевих рад у спеціальному законодавстві щодо внутрішнього контролю та аудиту діяльності комунальних підприємств не визначено. Також Законом України "Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб" регламентовано, що Фонд державного майна України протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом має затвердити вимоги до переліку необхідних реєстрових даних про об'єкти, що перебувають у власності територіальних громад.	Відповідно до законодавства звітування про діяльність КП є обов'язковим, проте за даними дослідження: ▶ тільки 35% підприємств звітують на платформі E-Data; ▶ близько 60% підприємств не звітують публічно про свою діяльність (інформація відсутня як на сайті КП, так і на сайті уповноваженого органу). Наразі існують незручності щодо збору інформації про діяльність КП. Так, якщо заявник звернувся до місцевої ради з проханням надати інформацію про КП, ради перенаправляють це звернення до КП, оскільки не володіють такою інформацією. Деякі громади відмовляються надати таку інформацію повністю, аргументуючи це тим, що згідно закону КП є розпорядниками інформації, рада не має таких даних, тому слід звертатися до кожного КП окремо. Є випадки, коли рада не відповідає на звернення або відповідає відмовою щодо запиту на інформацію. Тобто КП порушують законодавство про розкриття інформації, а доступ до неї є ускладненим або недоступним. Вимоги щодо проведення внутрішнього контролю та аудиту діяльності КП визначені в Бюджетному кодексі та постановах КМУ. Проте, відповідальність за їх впровадження покладено на ОМС, а виконання деяких норм носить рекомендаційний характер.

Пропозиції

Створити Реєстр об'єктів комунальної власності, в якому зберігатиметься актуальні дані щодо функціонування КП, їх сегментація за розміром, функціями та призначенням тощо, та в якому буде міститися вся інша, передбачена законом інформація про діяльність юридичних осіб комунальної власності.

Відповідальність за достовірність інформації та її оприлюднення покласти на уповноважені органи громади. В іншому випадку, визначити центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого буде віднесено обов'язок акумулювати інформацію про діяльність КП за кожний звітний період і бути тримачем такої інформації.

Задля досягнення прозорості у співпраці між юридичними особами комунальної власності та ОМС слід на законодавчому рівні зобов'язати громади визначити засоби внутрішнього аудиту та контролю, дотримуватися їх та звітувати про їх досягнення (можливо закріпити ці повноваження та відповідальність за їх дотримання в Законі України "Про органи місцевого самоврядування в Україні" або передбачити в Політиці комунальної власності).

Керівні принципи ОЕСР	Відповідність законодавства України керівним принципам ОЕСР в сфері управління юридичними особами комунальної власності	Стан виконання
VI. Склад та обов'язки наглядових рад на підприємствах державної форми власності Наглядові ради держпідприємств повинні мати чітко визначені повноваження та відповідальність за результати діяльності підприємства, а їх роль та обов'язки мають бути закріплені в законодавстві. Наглядові ради повинні виконувати функції формування стратегії, нагляду за керівниками, призначення і звільнення генерального директора та визначення рівня винагороди керівного складу ДП. Склад наглядової ради повинен забезпечувати можливість об'єктивного й незалежного судження. Усі члени ради, включаючи державних службовців, повинні призначатися на основі кваліфікації, релевантної сектору діяльності та бізнес-профілю підприємства, і мати рівну юридичну відповідальність, бути вільними від конфлікту інтересів, а також від політичного втручання. Наглядові ради повинні розглядати створення комітетів для підтримки їх функцій та проводити структуровану оцінку результатів своєї діяльності та ефективності.	Органи місцевого самоврядування наділені повноваженнями приймати рішення щодо визначення критеріїв, відповідно до яких утворення наглядової ради є обов'язковим у комунальних унітарних підприємствах та у господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді; затверджувати порядок утворення наглядових рад, призначати їх членів та вимоги до них, визначати коло питань їх компетенції, а також встановлювати критерії відбору незалежного аудитора та підприємств, фінансова звітність яких підлягає аудиту.	Необов'язковість утворення незалежних наглядових рад в юридичних особах комунальної власності обмежує прозорість процесів діяльності КП і створює корупційні та політичні ризики. Крім того, надана місцевим радам значна дискреція щодо утворення наглядових рад та вимог до їх членів призводить до різниць у підходах, в порівнянні з діяльністю господарського товариства з переважною часткою громади у статутному капіталі.

Пропозиції

З метою підвищення ефективності діяльності юридичних осіб комунальної власності, слід на законодавчому рівні передбачити обов'язкові критерії створення наглядових рад на підприємствах які мають суттєвий вплив на життєдіяльність територіальної громади, чіткий механізм їх утворення, кваліфікаційні вимоги до її членів, застереження щодо конфлікту інтересів, а також визначити їх повноваження та відповідальність.

Керівні принципи ОЕСР	Відповідність законодавства України керівним принципам ОЕСР в сфері управління юридичними особами комунальної власності	Стан виконання
VII. Підприємства державної форми власності та сталий розвиток Корпоративна модель управління має створювати стимули для органів управління державною власністю та держпідприємств ухвалювати рішення і керувати ризиками так, щоб сприяти їхній стійкості, сталому розвитку та створенню довгострокової цінності. Якщо держава має цілі сталого розвитку, вона як власник повинна встановлювати конкретні й амбітні очікування щодо сталості для державного підприємства, зокрема щодо ролі наглядової ради, розкриття інформації та відповідального ведення бізнесу. Політика володіння повинна повністю визнавати відповідальність держпідприємств перед зацікавленими сторонами. Власники державного майна та держпідприємства повинні вжити заходів для забезпечення високих стандартів сумлінного ведення бізнесу в державному секторі та уникати використання держпідприємств як каналів політичного фінансування, заступництва, особистого збагачення або збагачення пов'язаних сторін.	Законодавство не містить прямих норм щодо застосування корпоративної моделі управління комунальними унітарними підприємствами. Однак, місцеві ради мають повноваження щодо прийняття таких рішень (що не є розповсюдженою практикою). Слід також зазначити, що згідно положень Господарського кодексу України суб'єкти господарювання комунального сектору економіки мали впроваджувати антикорупційні програми, проте в оновленому законодавстві, таких вимог не передбачено.	Факультативність запровадження принципів корпоративного управління у комунальних підприємствах значно ускладнює створення ефективних стимулів для органів управління і самих підприємств ухвалювати рішення, що забезпечують їхню стійкість, сталий розвиток і створення довгострокової цінності. Такий підхід призводить до зниження підзвітності, відсутності обов'язків про управління ризиками та невідповідності діяльності підприємств інтересам громади і цілям сталого розвитку. Також, з огляду на відсутність норм в законодавстві щодо створення антикорупційних програм суб'єктами господарювання комунального сектору економіки, ОМС мають широкі повноваження щодо призначення на посади керівників КП депутатів, інших пов'язаних осіб, або використовувати ресурс КП задля політичних досягнень посадових осіб громади.

Пропозиції

З метою зниження корупційних ризиків в управлінні юридичними особами комунального права, необхідно регламентувати на рівні закону обов'язковість впровадження антикорупційних програм, системи внутрішнього аудиту та контролю такими суб'єктами, звітування щодо її виконання, дотримання та оприлюднення.